

газу.

3. Необхідність перегляду Енергетичної стратегії 2030 з метою оцінки та коригування прогнозних обсягів споживання газу, а також використати досвід Європейських країн у формуванні і реалізації їх Енергетичних стратегій та розроблених Міжнародною енергетичною агенцією "Україна 2012. Основні положення та рекомендації Загальна енергетична політика". Зокрема, стратегічним пріоритетом мають стати: поступове та прогнозоване скасування субсидій на газ, вугілля, електроенергію та перенаправлення бюджетних ресурсів на підтримку заходів з енергоефективності. Хоча ці заходи можуть сприйматися як непопулярні, проте вони можуть надати багатоаспектні вигоди, зокрема оздоровлення державних фінансів і перенаправлення коштів на підтримку енергоефективності.

Список посилань на джерела

1. Звіт про результати діяльності Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, у 2015 році затверджений Постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 31.03. 2016 р. № 515. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nerc.gov.ua/data/filearch/Catalog3/Richnyi_zvit_NKREKP_2015.pdf.

2. Річні звіти НАК "Нафтогаз" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.naftogaz.com/www/2/nakweb.nsf/0/C4775D2495121A4AC225710700B5C8D?OpenDocument&Expand=3&>.

3. Маркевич К. Енергетична галузь України: підсумки 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.gazumkov.org.ua/upload/2016_ENERGY.pdf.

4. Про затвердження прогнозного балансу надходження та розподілу природного газу в Україні на 2015 рік: Розпорядження Кабінетів міністрів України – Урядовий портал № 410-р – редакція від 15.04.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248132209>.

5. Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 1071-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/doccatalog/document?id=222032>.

УДК 657.421.3

Т. І. Долішня, к.е.н., доцент

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

АНАЛІЗ НА ОСНОВІ ЧИСТОГО ПРИБУТКУ: УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ

В практичній діяльності менеджерам потрібно постійно приймати

різноманітні управлінські рішення щодо ціни, витрат підприємства, обсягу та структури реалізації продукції, які впливають на фінансовий результат підприємства. Так, перед ними постають питання: яку кількість продукції необхідно реалізувати, щоб отримати бажаний прибуток; який обсяг діяльності забезпечить відшкодування всіх витрат; як вплине на прибуток зниження ціни продукції та збільшення обсягу продаж; на скільки потрібно збільшити обсяг продажу в разі зростання адміністративних (або збутових) витрат, щоб зберегти існуючий рівень прибутку тощо.

Дати відповідь на вищеперелічені запитання та цілий ряд інших можна шляхом встановлення взаємозв'язку та взаємозалежності між цими категоріями.

Аналіз взаємозв'язку "витрати-обсяг-прибуток" (Cost-Volume-Profit Analysis) є потужним інструментом менеджерів для визначення точки безбитковості (Break-Even Point). Це один з найбільш ефективних засобів планування та прогнозування діяльності підприємства.

Дослідженню питань аналізу взаємозв'язку "витрати-обсяг-прибуток" присвячені праці таких провідних вітчизняних фахівців, як С. Ф. Голова [1], В. С. Леня [2], Л. В. Нападовської [3] та інших.

Однак, зважаючи на сьогодишні реалії, зокрема на динамічні зміни податкового навантаження на підприємство, менеджерів все більше цікавить отримання бажаного прибутку вже після сплати відповідного податку на прибуток (чистого прибутку). Це обумовлює необхідність та важливість вивчення даного питання.

Метою роботи є проведення аналізу на основі чистого прибутку для обґрунтування прийняття рішень в сучасних умовах господарювання підприємств.

Розглянемо умовну ситуацію. Припустимо, підприємство займається реалізацією нафтопродуктів. Менеджер, плануючи діяльність, хоче знати, який обсяг нафтопродуктів потрібно реалізувати для отримання чистого прибутку в сумі 164 000 грн. та/або 246 000 грн. за умови, що ставка оподаткування 18%.

Показники фінансової звітності такі:

- виручка від реалізації (200 000 л x 20 грн.) – 4 000 000 грн.;
- змінні витрати (200 000 л x 10 грн.) – 2 000 000 грн.;
- маржинальний дохід – 2 000 000 грн.;
- постійні витрати – 1 000 000 грн.;
- прибуток – 1 000 000 грн.

Для визначення обсягу реалізованої продукції використаємо рівняння:

Виручка = Змінні витрати + Постійні витрати + Операційний прибуток до оподаткування

З урахуванням податку на прибуток рівняння набуде такого вигляду:

Виручка = Змінні витрати + Постійні витрати + Чистий прибуток після оподаткування/(1 – ставка податку).

Необхідний обсяг реалізованої продукції:

- для ситуації 1: $20x - 10x - 1\,000\,000 = 164\,000 / (1 - 0,18) = 120\,000$ л;
- для ситуації 2: $20x - 10x - 1\,000\,000 = 246\,000 / (1 - 0,18) = 130\,000$ л

Результати аналізу наведено в таблиці 1.

Таблиця 1 – Аналіз на основі чистого прибутку

Показники фінансової звітності	Сума, грн.	
	1 ситуація	2 ситуація
Виручка від реалізації	2 400 000	2 600 000
Змінні витрати	1 200 000	1300 000
Маржинальний дохід	1 200 000	1 300 000
Постійні витрати	1 000 000	1 000 000
Операційний прибуток до оподаткування	200 000	300 000
Податок на прибуток	36 000	54 000
Прибуток після оподаткування	164 000	246 000

Отже, для того, щоб підприємство отримало чистий прибуток в сумі 164 000 грн. потрібно реалізувати 120 000 л продукції. При плануванні чистого прибутку в сумі 246 000 грн. обсяг реалізації продукції необхідно збільшити на 10 000 л. Або, іншими словами, зростання чистого прибутку на 82 000 грн. можливе при збільшенні обсягу реалізації нафтопродуктів на 10 000 л. Сума податку на прибуток зростає на 18 000 грн.

Вважаємо, що для спрощення розрахунків впливу податку доцільно використовувати наступну формулу:

Зміна чистого прибутку = Зміна кількості реалізованої продукції* Маржинальний дохід на од. *(1 – ставка податку).

Тобто:

Зміна чистого прибутку = (130 000-120 000)*10*0,82=82 000 грн.

Насамкінець відмітимо, що кожна продана одиниця продукції, понад точку безбитковості, додає чистого прибутку в питомий маржинальний дохід помножений на (1 – ставка податку).

Таким чином, ґрунтуючись на результатах проведеного аналізу (табл. 1) та враховуючи й інші фактори [4], менеджер може прийняти ефективне управлінське рішення щодо зміни обсягів реалізації, оптимізації витрат, ціноутворення тощо.

Однак, в розглянутому прикладі, аналогічно як і в більшості економічних джерелах, сконцентровано основну увагу на операційну діяльність підприємства. Хоча підприємства здійснюють й інші види діяльності.

Перспективи подальших досліджень нами вбачаються у розробці комплексного підходу до аналізу на основі чистого прибутку з урахуванням різних видів діяльності підприємств та інших факторів.

Список посилань на джерела

1. Голов С. Ф. Управлінський облік [текст]: підручник / С. Ф. Голов. – К.: Лібра, 2003. – 704 с.

2. Лень В. С. Управлінський облік [текст]: навч. посіб. / В. С. Лень. – К.: Знання-Прес, 2003. – 287 с.

3. Управлінський облік [текст]: підручник / Л. В. Нападовська; Київ. нац. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. – 2-ге вид., доопрацьов. та доп. – К.: КНТЕУ, 2010. – 647 с.

4. Долішня Т. І. Управлінський аспект обліку / Т. І. Долішня // Теорія та практика стратегічного управління розвитком галузевих і регіональних суспільних систем : IV Всеукр. наук.-практ. конф.: зб. матеріалів, 15-17 травня 2013. – Івано-Франківськ, 2013. – С. 194–196.

УДК 338.26

І. П. Кінаш, д.е.н., професор

А. Ю. Свистун, магістр

Івано-Франківський національний технічний університет нафти й газу

ВПРОВАДЖЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ: РЕЗУЛЬТАТИ, НАПРЯМИ АКТИВІЗАЦІЇ

Ефективний розвиток регіону неможливий без збалансованого і ощадливого споживання енергетичних ресурсів. Це пов'язано з вичерпанням невідновлювальних запасів та відсутністю реальних альтернатив їх заміни. Природні ресурси, поряд із працею і капіталом, є фактором виробництва, відсутність або нестача яких, їх низька якість, призводять до збільшення витрат інших видів ресурсів. При ефективному впровадженні політики енергозбереження область має можливість зекономити значну суму коштів, а також стабільно та незалежно розвиватись.

Політика енергозбереження – адміністративно-правове і фінансово-економічне регулювання процесів видобування, переробки, транспортування, зберігання, виробництва, розподілу та використання паливно-енергетичних ресурсів з метою їх раціонального використання та економного витрачання [2]. Законодавчою основою державної політики енергозбереження став Закон України "Про енергозбереження", який передбачає систему інституційних, регулятивних і стимулюючих заходів щодо режиму раціонального споживання ПЕР [1].

Діяльність з реалізації політики енергозбереження в Івано-Франківській області покладена на Івано-Франківську обласну раду. Нині бюджетом області фінансується програма енергозбереження для населення Івано-Франківської області на 2015-2018 роки [3]. Лідером у реалізації енергоефективних проєктів є обласний центр. Динаміка обсягу коштів на заходи з енергозбереження у м. Івано-Франківську демонструє табл. 1.

Таблиця 1 – Динаміка обсягу коштів на заходи з енергозбереження у м. Івано-Франківську впродовж 2011-2015 рр.

Роки	2011	2012	2013	2014	2015
Обсяг коштів на заходи з енергозбереження, тис.грн.	3 226,77	1 873,80	29 097,43	25 098,10	17 664,90

Відповідно до державної програми енергозбереження в м. Івано-